

Undersköterskans roll i palliativ vård

Mona Nyberg, undersköterska

Lilian Fransson och Kerstin Witalis,
sjuksköterskor

Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

Gå till **www.menti.com**

- På din mobil/padda eller dator
- Besvara en fråga som dyker upp
- Tack för ditt deltagande 😊

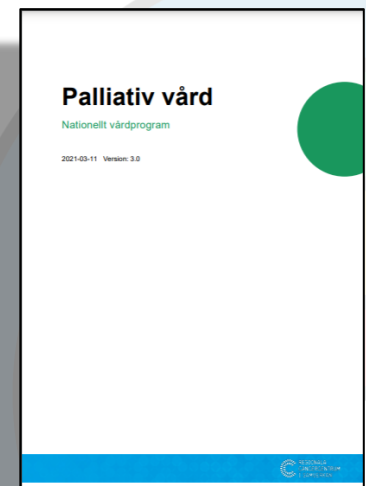

Lärandemål för dagen

- Att kunna reflektera över den palliativa vårdens mål och förhållningssätt
- Att lära sig om hur smärta och andra symtom och obehag påverkar den sjuke och de närstående samt hur undersköterskan kan lindra och underlätta
- Att känna till vanliga omvårdnadsmetoder vid palliativ vård i livets slutskede

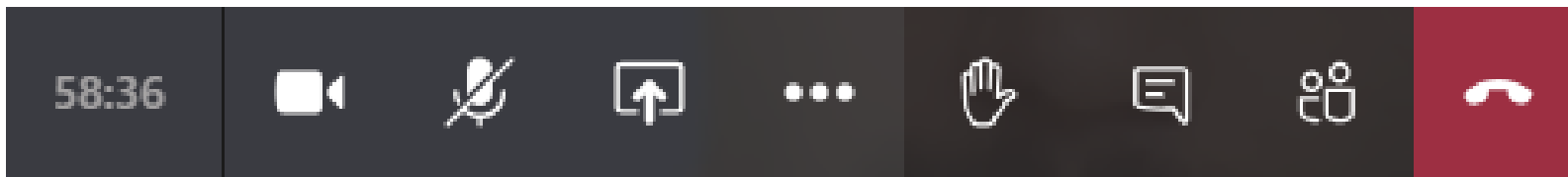
*Kunskapskälla:
Palliativ vård
Nationellt vårdprogram*

pkc.sll.se

Att tänka på

- Er mikrofon ska vara avstängd.
- Skriv gärna frågor i chatten!

Svenska palliativregistret -
för fortsatt utveckling av
vården i livets slutskede

Lathund för undersköterskor

Undersköterskans ansvar i teamet

Du som undersköterska har en central roll i den palliativa vården eftersom Du är den som oftast arbetar närmast vårdtagaren och dess närstående och först ser och upptäcker förändringar.

Det gäller att se varje människa som unik – att se, lyssna, höra och vara lyhörd.

Ta vara på det friska och se människan bakom det sjuka.

Trösta, stödja och vara till hands, visa medmänsklighet och bevara den sjukes integritet. Ha även tillit till Dig själv och se vikten av Dina uppgifter.

Dina till synes små åtgärder gör en stor skillnad för den sjuke och dess familj.

Vad ska Du då tänka på och vilka är Dina uppgifter?

Latinskt ord "pallium"
- mantel, kappa

"Hälsa - och sjukvård i syfte att lindra lidande och främja livskvaliteten för patienter med progressiv, obotlig sjukdom eller skada och som innebär beaktande av fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov samt organiserat stöd till närstående."

Socialstyrelsen

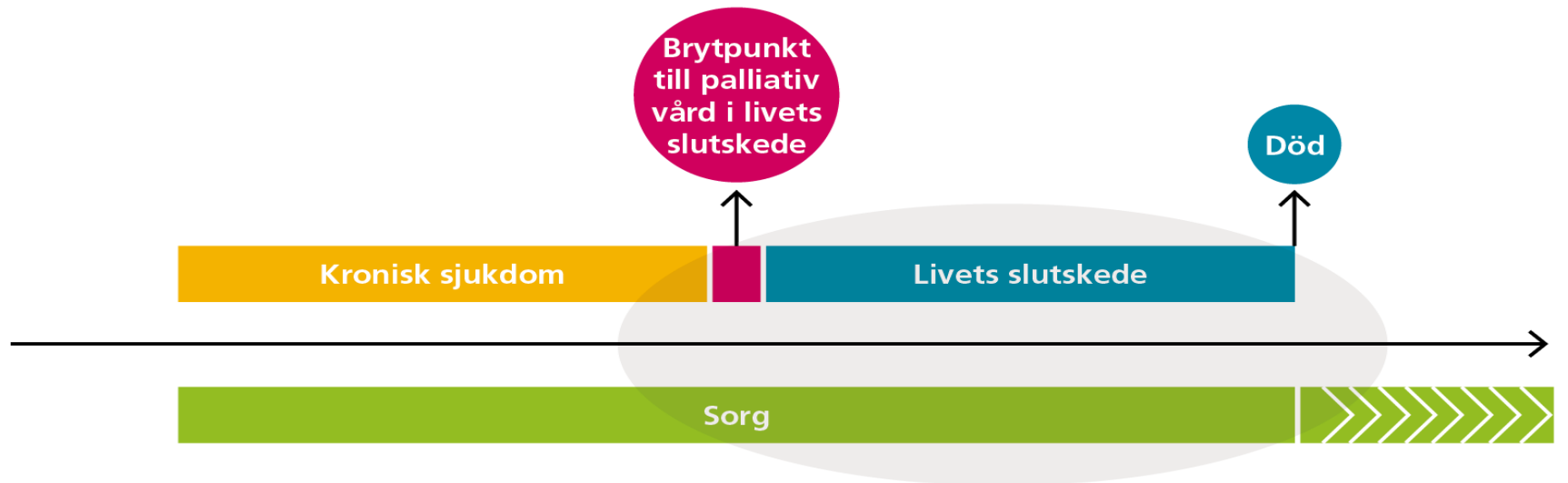
Palliativt förhållningssätt

”Kännetecknas av en helhetsyn på människan genom att stödja individen att leva med värdighet och med största möjliga välbefinnande till livets slut”

(Socialstyrelsen 2013)

Den palliativa vårdprocessen

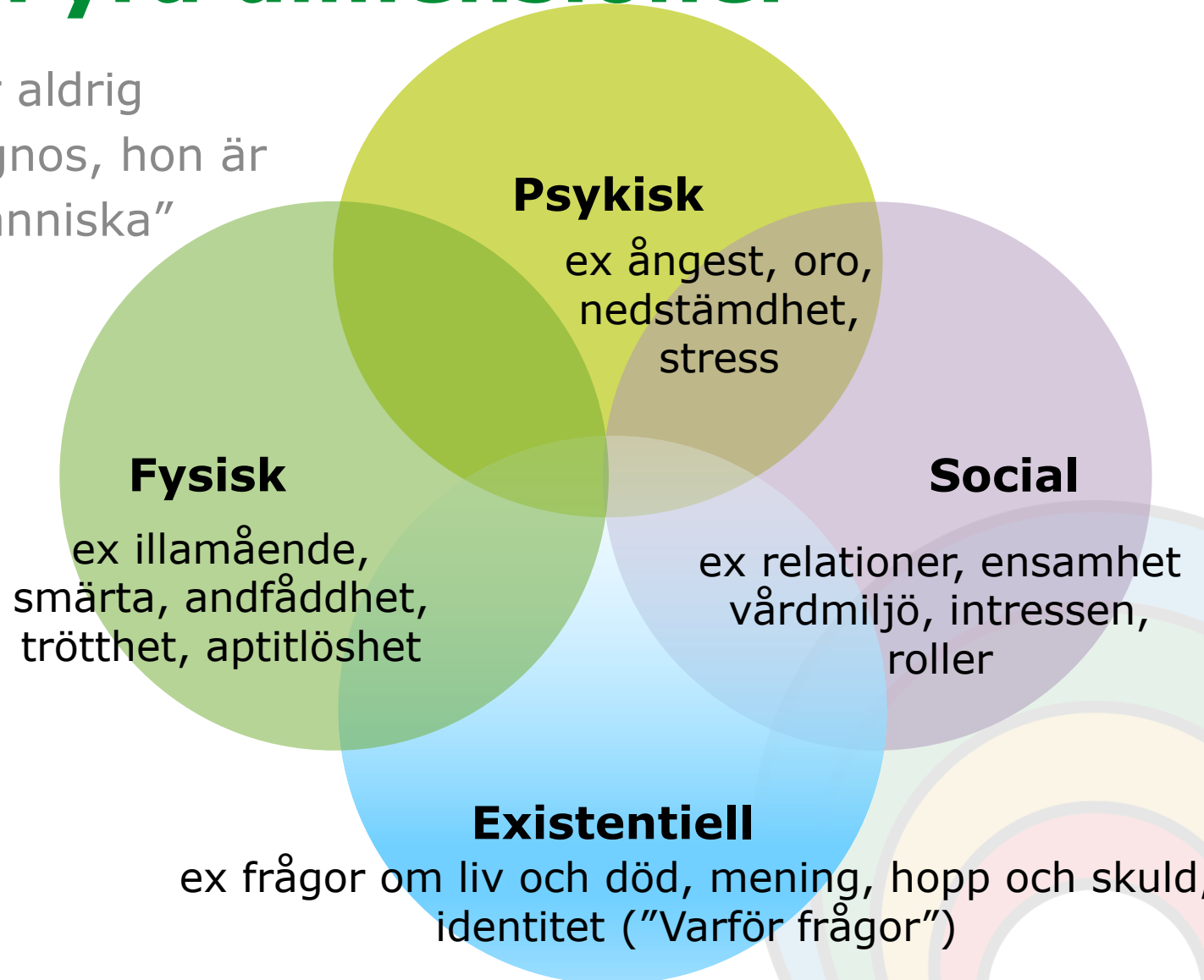

Figur 2: Övergång mellan kronisk sjukdom och den del som vårdprogrammet avser att belysa.

Fyra dimensioner

”Människan är aldrig enbart en diagnos, hon är en odelbar människa”

Fyra hörnstenar

Kommunikation

Teamarbete

Närstående

Symtomlindring

Närståendes behov

Vanliga behov hos den närstående:

- Att vara hos den sjuke
- Att kunna hjälpa
- Att känna/övertygas att patienten har det bra
- Att vara informerad om tillståndet.
- Att vara informerad om döendet.
- Att få ventilerat känslor: ångest, maktlöshet, ilska...
- Att bli respekterad/stöttad av sjukvård/äldrevården

Fyra etiska grundprinciper inom vård- och omsorg

- Självbestämmandeprincipen
- Godhetsprincipen
- Icke-skada-principen
- Rättvis principen

Smärta och obehag

Smärta är:

- en obehaglig **fysisk** och **känslomässig** upplevelse förenad med kroppskada eller hotande kroppskada.
- alltid en **subjektiv** upplevelse
- en upplevelse som kan förmedlas till andra med självrapportering eller genom beteenden

När orden inte räcker...

- Ansiktsuttryck
- Verbala uttryck, läten
- Kroppen och kroppsrörelser
- Oro och förändrat beteende
- Förändrade aktiviteter
- Förändringar i mentala funktioner

Omvårdnad som lindrar

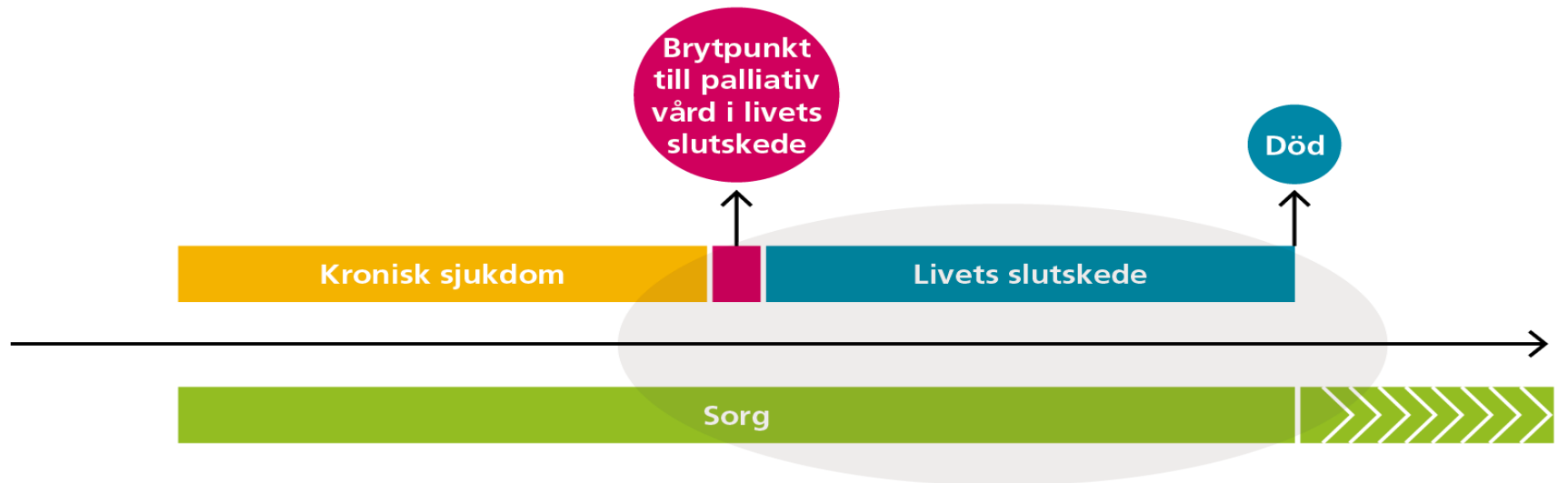

<http://pkc.sll.se/utbildning/videoforelasningar/omvardnadsatgarden-i-palliativ-var/andnod/>

<https://www.youtube.com/watch?v=1WgfAdUfr44>

Palliativa vårdprocessen – övergång till palliativ vård i livets slutskede

Figur 2: Övergång mellan kronisk sjukdom och den del som vårdprogrammet avser att belysa.

Tidiga tecken på att döden närmar sig

- Ökad trötthet
- Minskad aptit och törst
- Minskat intresse för omvärlden
- Vill inte....

Den sista tiden - vad är nu bra att göra?

Att inte
skada

Att göra
gott

Sena tecken på att döden är nära...

www.menti.com

- Medvetandesänkning
- Svårt att äta och dricka
- Urin och avföring minskar
- Oro och förvirring kan öka
- Andningsförändringar och rossel
- Huden, blek och kall, marmorerad
- Feber

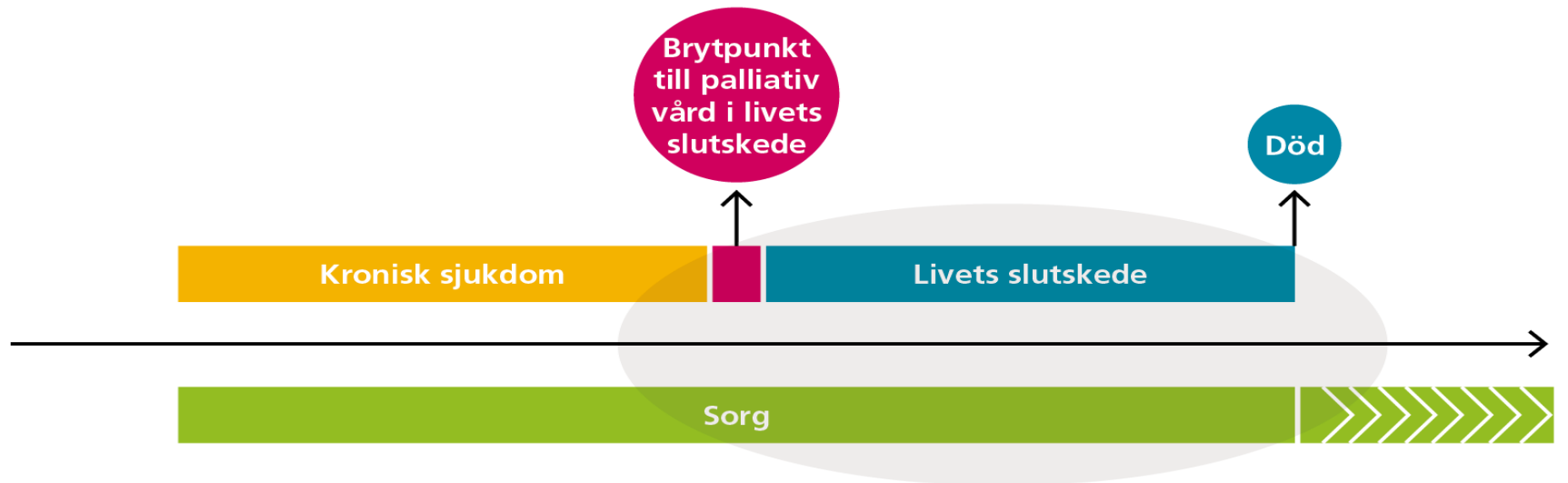

Prioriteringar i livets slutskede

- Lugn och trygg vårdmiljö
- Prata med, inte över och om
- Närståendes delaktighet
- Religiös tillhörighet? Särskilda önskemål?
- Symtomlindring
  - Smärta, illamående, oro och ångest
  - Munvård och ögonvård
  - Tryckutsatta områden
  - Elimination
  - Svetteningar
- Undvika onödiga åtgärder

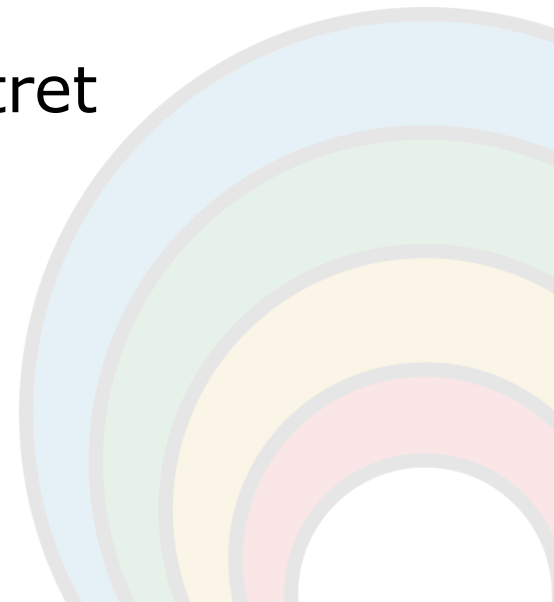
Palliativa vårdprocessen – efter döden

Figur 2: Övergång mellan kronisk sjukdom och den del som vårdprogrammet avser att belysa.

Efter döden

- Omhändertagande av kroppen
- Tid att ta avsked
- Efterlevandesamtal
- Registrera i Svenska palliativregistret
- Reflektera tillsammans i teamet

Efter döden - reflektion

Hur blev det för personen själv?

Hur blev det för närstående?

Hur blev det för oss själva?

Palliativ vård - kunskapsstöd

- Lokala rutiner, vårdplaner, checklistor mm
- Palliativ vård, Nationellt vårdprogram 2021
- Undersköterskepodden, Palliationspodden, Demenspodden
- UFPO, (ufpo.se)

Vad erbjuder PKC?

- Kostnadsfria webbutbildningar
- Seminarier
- Videoföreläsningar
- Nyhetsbrev
- Utbildning av palliativa ombud
- m.m.

<http://pkc.sll.se>